

4. Vasylytsiv T., Levytska O., Mulska O., Lupak R., Bodnar I. Destabilization of Regional Labour Markets in Ukraine under Heightened Security Threats. *Studia Regionalne i Lokalne*. 2024. № 3(97). P. 39-54.

Мироненко М. А.,
канд. техн. наук, доцент,
професор кафедри міжнародної економіки,
управління і соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпровського металургійного інституту
Український державний університет науки і технологій,
м. Дніпро

РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА БАЗІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ЯК ГОЛОВНИЙ ТРЕНД СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ

Від початку 2020-х років головний драйвером зростання світової економіки є масове залучення до організації будь-яких бізнес-процесів інформаційних технологій на базі штучного інтелекту.

Нижче наведемо декілька визначень дефініції «штучний інтелект» з огляду на праці вітчизняних вчених. Заячківська Г. наступним чином визначає суть ШІ – здатність системи правильно інтерпретувати зовнішні дані, навчатися [1]. Пчелянський Д. та Воїнова С. трактують поняття ШІ, як науковий напрям, в рамках якого ставляться і вирішуються задачі апаратного або програмного моделювання тих видів людської діяльності, які традиційно вважаються інтелектуальними [2]. Натомість Мар'єнко М. та Коваленко В. у свої статті зазначають, що ШІ являє собою інструментарій системи чи сервісу з використанням якого можна збирати та адаптувати дані користувача (або дані, що розміщені у відкритих репозиторіях), та на їх основі генерувати нові рішення чи висновки, відповідно до поданого запиту користувача [3].

Головною особливістю застосування ШІ в інформаційних технологіях є наявність великого масиву даних для опрацювання. Такими видами людської діяльності можуть бути різноманітні логістичні операції, коли виникає нагальна потреба опрацьовувати велику кількість кореспонденції. Ще один приклад – маркетингові дослідження, у яких необхідно надати рекомендації на основі обробки інформації з великої кількості чеків споживачів тієї чи іншої продукції.

Тепер зосередимо увагу на глобальних трендах. Створення системи ШІ-ринку перш за все вимагає фінансових інвестицій.

У проміжку 2013 - 2025 рр. останні зросли із 5,2 млрд. дол. США у 2013 р. до 344,2 млрд. дол. США у 2025 р. Причому на цьому ринкові спостерігався деякий спад у проміжку 2021 – 2024 рр., оскільки відбулось зниження інвестицій зі 145,4 млрд. дол. США у 2021 р. до 104,3 млрд. дол. США у 2023 р.

П'ятірка країн-лідерів за обсягом інвестицій у розвиток ШІ-ринку в світі за підсумками 2025 року виглядає наступним чином.

Перше місце – США із інвестиціями у 285,9 млрд. дол. США; друге – Китай з обсягом фінансування у 12,4 млрд. дол. США; третє – Велика Британія,

інвестиції якої сягають 5,9 млрд. дол. США; четверте – Франція із залученням 4,4 млрд. дол. США і на п'ятому місці – Канада, яка профінансувала розробки в обсязі 4,3 млрд. дол. США.

Майже половина всіх інвестованих коштів нині спрямовується на дослідження, обробку даних, та створення працюючих моделей управління.

Найбільш наочним прикладом застосування технологій на базі ІІІ є активний розвиток парку безпілотних автомобілів-таксі в окремих містах найбільш розвинених країн світу. Чи будуть ці поки що пілотні проекти застосовані масово у різних країнах світу – питання відкрите.

Для України найбільш привабливою сферою використання інформаційних технологій на базі штучного інтелекту була й залишається міліарна. Створення екосистеми дронів-перехоплювачів, евакуація поранених з поля бою як і саме ведення бою за допомогою роботизованих комплексів – головні лінії трендів для України в сучасних умовах повномасштабної війни із північним сусідом.

Світові ж інвестиції у імплементацію технологій ІІІ в оборонну промисловість у 2025 році сягнули лише 1,7% від загальної суми у 344,2 млрд. дол. США.

Перша п'ятірка країн за кількістю у відсотках від працездатного населення активних користувачів сервісів на базі ІІІ виглядає наступним чином. Першість у світі тримають жителі Об'єднаних Арабських Еміратів – 59,4%. На другому місці жителі Сінгапура – 58,6%. На третій позиції норвежці із охопленням 45,3% населення держави. Четверті у цьому рейтингові за підсумками 2025 року ірландці – 41,7%, а п'яті у списові активних користувачів французи – 40,9%.

Лише 9,1% українців за підсумками 2025 року заявили про те, що активно використовують сервіси на базі ІІІ у своїй повсякденній діяльності.

Як продемонстрували події війни між Ізраїлем, США та Іраном у Перській затоці у березні-квітні 2026 року використання ІІІ-сервісів не є панацеєю від звичайнісінької досить примітивної кінетичної зброї, якщо мова йде про банальне фізичне нищення інфраструктури.

Наявність колосальних фінансових коштів, як у випадку з ОАЕ чи Катаром, чи впровадження безпілотних систем у повсякдення не забезпечує базову потребу будь-якої людини у безпеці. Банальній фізичній безпеці.

Виходячи з усього вище наведеного зазначимо наступне.

По-перше, сучасний тренд розвитку інформаційних технологій на базі ІІІ більшою мірою є привабливою забаганкою людей в світі, які прагнуть перш за все захистити свої накопичені кошти від знецінення. По-друге, розвиток ІІІ-технологій допоки не дає чіткої відповіді на питання щодо базового захисту від фізичного знищення людей більш примітивними кінетичними пристроями. По-третє, відповіді на ці питання можливі у перспективі найближчих десяти років.

Список використаних джерел

1. Заячківська Г. А. Маркетингові можливості підприємств на основі штучного інтелекту // *Трансформаційна економіка*. 2024. № 2 (07). С. 17-22.

2. Пчелянський Д. П., Воїнова С. А. Штучний інтелект: перспективи та тенденції розвитку // *Automation of Technological and Business Processes*. № 11 (3). С. 59-64.

3. Мар'єнко М. В., Коваленко В. В. Штучний інтелект та відкрита наука в освіті // *Фізико-математична освіта*. 2023. № 38 (1). С. 48-53.

Пилипенко О. Є.,
доктор історичних наук, професор, професор
кафедри гуманітарних дисциплін
Національний університет харчових технологій
м. Київ

ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В умовах повномасштабної війни Російської федерації проти українського народу територіальні громади України постали перед численними викликами, які суттєво вплинули на їхній економічний потенціал та соціальну стабільність. Основні проблеми включають руйнування критичної інфраструктури, втрату податкової бази, зниження фінансової автономії та необхідність забезпечення соціальної згуртованості в умовах демографічних змін. Бойові дії призвели до руйнування доріг, енергетичних об'єктів, житлового фонду, що значно ускладнило економічну активність громад та зменшило їхні доходи. Зміни в демографічній структурі, зумовлені міграцією населення, створили нові соціальні виклики та необхідність фінансової підтримки внутрішньо переміщених осіб. Громади змушені були переглянути свої підходи до надання гуманітарної допомоги, забезпечення базових послуг і відновлення критичної інфраструктури. Водночас існує необхідність у довгострокових стратегіях сталого розвитку, які враховують зміну економічного та соціального середовища. Усі ці аспекти формують складну систему викликів, яка потребує адаптивного управління та нових підходів до залучення ресурсів і підвищення ефективності функціонування громад [1].

Попри негативну динаміку економічного розвитку у 2022 р., пов'язану з активними бойовими діями, у 2023 р. спостерігалось поступове відновлення фінансових можливостей громад, вдалося створити «пояси стійкості», які забезпечили безпеку місцевого населення. Водночас цей процес є нерівномірним, і його успішність залежить від рівня державної підтримки, залучення міжнародних ресурсів та впровадження адаптивного управління [2].

Місцеве самоврядування було першим після Збройних Сил України, хто зустрівся з ворогом під час повномасштабного наступу. І навіть на тимчасово захоплених територіях і в регіонах, де тривають активні бойові дії, місцева влада до останнього продовжувала працювати. Громади, що перебувають у тимчасовій окупації, змогли змобілізувати харчові резерви, налаштувати логістику. Все це підтверджує успішність впровадження реформи децентралізації, що відобразилась на спроможності громад. Однак регіональна політика потребує